

Норуот күүһэ — көмүөл күүһэ!

ЭНГЭСИЭЛИ

• Нам улууһун хаһыата 1935 сыл алтынны 5 күнүгэр төрүттэммитэ •

1999 с.
Тохсунньу

26

күнэ

оптуорунньук
№ 9 (8537)

“Тыл - омул баар-суох сыаннаһа уонна быстыспат бэлиэтэ. Хас биридди норуот бэйэтин ураты майгыннаах культуратын, үгэстэрин, тылын харыстыыр сувереннай бырааптаах.”

Саха Республикатын Тыл туһунан Сокуонуттан

Аммосовскай аабылар

МАКСИМ АММОСОВ УОННА НАМ УЛУУҔА

Үгэскэ кубудуйбут Аммосовскай аабы быйыл итинник аатынан ытылына уонна Нам улууһа тэриллэбитэ 200 сылыгар анаан. Научнай-практическай конференция улууспут депутата, Ил Түмэн хонтуруолдуур комитетын председателэ Е.М. Ларионов, экономическай наука кандидата П.И. Докторов, М.К. Аммосов аатынан СГУ доцента П.А. Слепцов, бэйэбит улууспуттан биллиилээх краевед, РСФСР үтүөлээх экономиста, САССР и/х үтүөлээх үлэһитэ Т.И. Замятин, М.К. Аммосов аатынан Хатырык орто оскуолатын директора М.С. Игнатьева, улуус оскуолаһарын үөрэнээччилэрэ дакылааттары аахтылар. СР национальнай архивына научнай үлэһиттэрэ Василий Николаевич Гуляев «М.К. Аммосов биографиятыгар саҥа биллибит страницалар», Василий Михайлович Назаров «М.К. Аммосов уонна В.В. Никифоров-Күлүмчүр» иһитинэриилэрэ сонун буолдулар.

СГУ финансово-экономическай институтун V-с курсун студенткатыгар Майя Эверстоваҕа туттарылына.

Улуус баһылыга научнай-практическай конференцияда кыттан иһитинэриилэр дакылааттары аахпыттарга барыларыгар өйдөбүнүк кинигэлэри туттартаата. Аммосовскай аабы кытылаахтара түмүгэр Нам улууну олохтоотторугар анаан ыгырыгы ытыһылар.

Мин арыах кинигэтин конференция цэтиин туһунан бэйэлэрин санааларын этэллэригэр көрдөстүм.

М.П. Турантаева, Партизан оскуолатын учуутала:

— Аммосовскай аабы үлэтин астыным. Манна Ил Түмэн депутаттара Ларионов Е.М., Жирков А.Н. кыттыһыны ылбыттары конференция суолтатын үрдэттэ дии саныбын. Бэйэм учуутал быһытынан элбэри биллим, ол курдук олус долгуһан туран Докторов Петр Иванович «М.К. Аммосов туһунан кинигэ сурулуутун историята», Слепцов Платон Алексеевич «М.К. Аммосов кырдыга», Назаров Василий Михайлович архив филиалын сотрудингын дакылааттарын олус биһирин иһиттим. Ону сэргэ Нам 1 №-дээх оскуолатын 9-с кылааһын үөрэнээччитэ Осипова Тая «М.К. Аммосов убараһа саха литература тыгар» уонна Хатырык оскуолатын директора Мария Семеновна Игнатьева иһитинэриилэрин кэрэхсээтим.

Варя Дьяконова, улуустаабы гимназия 10-с кылааһын үөрэнээччитэ:

— Гуляев В.Н. оҕорбут «М.К. Аммосов биографиятыгар саҥа биллибит страницалар» дакылаатын олус сөбүлэстим. М.К. Аммосов туһунан билгин да олус элбэх биллибэт баар эбит. Биллэн турар, манньк конференциялар ордулук биһиэхэ, үөрэнээччилэргэ, олус туһалаах, элбэри билэрин-

көрөбүн. Биэр бэйэм Максим Аммосов эрэ туһунан буолбакка, улууспут историйатын, Хатырык бөһүөлөгүн, В.Н. Попов-Бочоох, Раиса Цугель-Аммосова тустарынан эбии биллим. Мин Хатырык орто оскуолатын үөрэнээччитэ Тая Сивцева дакылаатыгар ахтыбытын курдук В.Н. Попов-Бочоох айымныларын комуурунунууну таһаарары эпитин кытта сөбүлэһтүм.

А.Л. Егоров, Түбэ орто оскуолатын учуутала:

— Дакылааттар сүрдээх дириг ис хоһоонноохтор, үчүгүйдэр. Е.М. Ларионов улуус 200 сыллаах юбилейин түмүктүүр мероприятияларын М.К. Аммосов төрөөбүт күнүгэр түбэһинэрэн ыттарга этии килдэрбитин биһирээтим, итиннэ олодуран ыгырыгы ылдылына. Докторов П.И. «М.К. Аммосов туһунан кинигэ сурулуутун историятын» иһитинэриилэри биһирээтим. Стручков Э.С. этиитигэр Максим Аммосов бэйэтин үлэтигэр Пушкин айымныларын туһанытын туһунан ахтыбыта сонундук иһилинэ. Ону таһынан Гуляев В.Н., Пестряков Е.П. дакылааттара сонундук. Учуутал быһытынан оҕор докылааттарын биһирин иһиттим. Архив үлэһитэ Н.Р. Константинов матырыйалларын көмөлөһүм диин этиитин болдомтоҕо ылан, улуус 200 сыллаах кэрэ-бали юбилейин көрсө нэһиликтэр историйаларын үрөтүгү элбэх үтүө чакчылары аҕалаларыгар улуус дьонугар баҕарыам этэ.

Тая Сивцева, М.К. Аммосов аатынан Хатырык орто оскуолатын 10-с кылааһын үөрэнээччитэ:

— Мин хаһан да Аммосовскай аабыга кытта иликпин, бу мангайгы холонуум. Биһиги биэр дойдубулаахпыт М.К. Аммосов үтүө аатын күндүтүк саныллырыттан, өйдүүлэрттэн үөрэбин эрэ. Мин Мак-

сим Аммосов туһунан элбэх сағаны иһиттим уонна дьон Максим Кировичка интэриэстэрэ сүппэккэ күүһүрэн иһэр эбит дии санаатым. Петрова-Сексенбаева диин саха кыһа Казахстанга баран олоһор эбит. Бука онно да атын үөрэнэр, үлэһир саха дьонно баалара буолуо эрэри, бу кыһа Аммосовпут туһунан билэ-көрө сатаабыта киһини кэрэхсэтэр.

Аммосов биэргэ хаайылыбыт, партияттан уһуллубут догдуторун көмүскэһирин, бэйэтин умнан туран кинилэргэ көмөлөһөрүн истэн олус да хорсун киһи эбит дии санаатым. Манньк аабыларга оскуола оҕолоро сылдыбалара, кытталлара туһалаах эбит.

Я.Е. Коркина, М.К. Аммосов аатынан Хатырык орто оскуолатын учуутала:

— Быйылгы Аммосовскай аабы улуус 200 сылыгар аһаммытын уратылаах. Т.И. Замятин билингини бириэмэҕэ улуус экономическай балаһыаньатын туругун, билингини дьаһалта сайдыы саҥа суолдарын тобулан үлэһиргэр санаатын эттэ. Оттон Е.М. Ларионов кини санаатын салдаан хас да суолу ыйан биэрдэ уонна М. Аммосов музейин ситэрэн үлэлэтэр боппуруоһу көтөхтө. Конференция иккис уратытын юбилейынан сибээстээн тахсыбыт үс кинигэ сурулуутун историйатын билдибит. Пестряков Е.П. М.А. Охлопкова суруйбут кэс суругун аахпыт, билиһинэрбитэ билигини долгутта. Оскуола үөрэнээччилэрэ аахпыт дакылааттарынан салгыы чинчийэллэрэ, дьарыктаналара наада дии саныбын. Усүһүнэн, М.А. Охлопкова аата Хатырыктаабы библиотекада интэриэһитин туһунан дастабырыанна туттарылыбыта, эдийибит аатын үйэтиги буолар. Төрдүһүнэн, кырдыҕас эдийибит Калашникова Ф.А. эпитини дакылааттар сахалыы, «үөрөҕү суох дьон өйдүүлэри курдук тына» кинигэлэрин, үлэлэрин туһунан кэпсэбиттэрэ кэрэхсэннэ.

К. ОЛЕСОВ.

РЕВИЗИЕЙ УСТАНОВЛЕНО...

ТАЙНЫ «ТКЭ» ДВОРА

Документальная драма в пяти частях с прологом и эпилогом

ПРОЛОГ

20 ноября 1998 года была проведена ревизия финансово-хозяйственной деятельности Намского МУП «Техкоммунэнерго» за 1997 год и 9 месяцев 1998 года ведущим ревизором ГРУ Гуляевым П.С. и бухгалтером-ревизором МинЖКХ Петровой М.В. в присутствии и.о. директора МУП «ТКЭ» Сивцовой Н.П. и и.о. гл. бухгалтера Николаевой Е.И.

Ревизия начата 10 ноября, закончена 20 ноября 1998 г.

Часть I.

КОГДА ФИНАНСЫ ВЫЛЕТАЮТ В ТРУБУ

На основании распоряжения Фонда управления госимущества РС(Я) от 30.08.96 г. №725, приказом директора ГУП «Техкоммунэнерго» от 12.09.96 г. №59-п Намский филиал ГУП «Техкоммунэнерго» был преобразован Намское государственное дочернее предприятие ГУП «Техкоммунэнерго». С 1 апреля 1998 года на основании распоряжения главы администрации Намского улуса преобразован муниципальное-унитарное предприятие «Техкоммунэнерго».

Предприятие занимается теплоснабжением предприятий, организаций и населения с. Намцы и Графский Берег. По состоянию на 10.11.98 г. имеет 15 котельных, в том числе газовых — 11, угольных — 4. Количество котлов — 51, с установленной мощностью 10,06 Гкал/час. Длина теплосетей в двухтрубном исполнении составляет 17,446 км. Выработка теплотенергии на 1998 год по плану составляет 61324 Гкал, за минусом расходов на собственные нужды и потерь в сетях реализация по плану составляет 51344 Гкал.

Производственно-финансовый план на 1997-98 гг. не составлен. Анализ финансово-хозяйственной деятельности в течение 1997 и 1999 гг. не сделан. За девять месяцев 1998 года план выработки теплотенергии и ее реали-

зации выполнен на 96,8%. Договора на теплоснабжения не заключены с 33,7% потребителей квартиросъемщиков.

Себестоимость реализованной продукции составила 6306600 рублей, а с учетом управленческих и прочих внебюджетных расходов, налога на прибыль, отвлеченных средств и за вычетом прочих операционных доходов затрата составила 8423000 рублей. В результате получен убыток 2683000 рублей при плане убытков на 440000 рублей.

В калкуляция на 1998 год путем завышения численности производственного персонала на 44 единицы расходы на оплату труда излишне заложено на 1033900 рублей, отчисление на социальные нужды 390 тыс.руб., амортизация в результате искусственного увеличения необоснованно завышена на 1996000 рублей. Сметы расходов на капитальный и восстановительный работы завышены на 754700 рублей.

Таким образом, полная себестоимость реализованной продукции завышена на 2378200 рублей, а 1 Гкал теплотенергии на 46 руб. 32 коп. с НДС — 55 руб. 56 коп. В результате предприятиям и организациям излишне предъявлено к оплате 1038800 рублей, в том числе в бюджетном — 773800 рублей.

(Продолжение на 2 стр.)

ГРИПП ӨРӨ ТУРДА

Улууска грипп ыары өрө турбутунан сибээстээн сорох оскуолаһар сабыллылар. Ол курдук, тохсунньу 19 күнүттэн 25 күнүгэр дизри Модут уонна Бөтүн орто оскуолаһара карантинга бардылар. Тохсунньу 23 күнүттэн 30 күнүгэр дизри Партизан, Хамаҕатта, Салбаг уонна Нам селотун оскуолаһара сабыллылар. Карантин кэмигэр араас мероприятели, спортивной күүрэхтэһиилэр бобуллаллар.

Бэйэ информ.

Ырыынак күлүк өттүгэр

БИЛ БАҔЫТТАН СЫТЫААЧЧЫ

Аһыгыт сыл аһыһынны 17 күнүгэр Ил Түмэн аллара палататын уурааҕа таһан турар. Манна бэрэстэбиттэллэр палаталарын парламентскай комиссията государственнай үп суотугар физическай уонна юридическай сирэйдэр (быһатын эттэххэ — начальство. Ред.) коттеджтары, особняктары сокуоннаа суох туттууларын уонна атылаһыларын силиэстийэлээбит түмүктэрэ ырытыллыбыта.

Ол курдук сорох үрдүк дуоһунастаах дьон РФ уонна Саха Республикатын сокуоннарын көһөн туран дьаһаллары таһаарар государствену үбүн интэриниини уонна ыскайдаһыны оҕорбуттара бэлиэтэммит. Республика иһигэр уонна тас өттүгэр комфортабельнай дьизини-уоту туттууну үбүлээһин бюджеттан бөдөн үбү сыала суох туһаныга тиэрпит. «Якутоль» ГУП, Саха Госуниверситетын, ЯНЦ, «Сахаавиа» национальнай авиакомпания, «Холбос» респотребсоюз уонна да атын бөдөн тэрилтэлэр, предприятиялар үлэһиттэрин хамнастарын ситэ төлөөбөккө, нолуктарын аахсыбакка сылдьан бэйэлэрин салайар үлэһиттэригэр коттеджтары, особняктары тутууну ытталлар. Бу тутуллубут дьизини-уоту үлэри сокуоннарынан ыйыллыбыт нуормаларга хайа да өттүнэн эпиттэспэт.

Бэрэстэбиттэллэр палаталара бу салааҕа быраабы харыстыыр органнар олус мөлхөхтүк, принципиальнайа суохтук сыһыаннаһалларын бэлиэтир. Коттеджтары, особняктары тутуу бы-

раабыла курдук салайар уонна научнай элитага анаан ыттылар. Манньк быһыы-майгы республика Конституциятын 2-с уонна 3-с ыстатыйаларынан мактиэлэммит социальнай сирдээх буолуу принциптэн тэйиһэ тиэрдэр.

РФ Госдумата ылыммыт «Улахах ороскуоттары государственнай хонтуруолга ылыы туһунан» сокуону манньк күндү дьизини-уоту булуунууну бэрэбиэркаллыргэ правовой төрүтүнэн буолар.

Республика Государственной муһнаһын аллара палататын уурааҕар парламентскай комиссия үлэтин өссө салдаан ыттарыгар, гражданныр экономическай уонна дьизир-уокка бырааптары чөлүгэр түһэрэргэ, быраабы харыстыыр органнар сокуону көһөн туран коттеджтары, особняктары туттуу чакчыларын уодьуган-нылларыгар диин ыйылыһа.

Мань таһынан республика прокуратурата, транспортнай прокуратура, госимуществоһу дьаһайар министерство бу салааҕа ытытыллыбыт үлэ туһунан аналлаах информацияны 1999 с. күлүн тутар 1 күнүгэр түһэрэллэригэр соруудахтаһа.

Бу уураахтан сылыктаахха республика таһымыгар бюджет үбүн суотугар тойоттор, хотуттар олоһор усулуобуйаларын лаппа тупсарыммыттар кестер, билигин хамнас өтөр кэлбэт, дьон-сэргэ олоһу айгыраабыт кэмигэр манньк баламаттык туттан-хаптан сылдыбалара чакчытын да сокуонна, сиргэ-майгыга баппат.

Кылаабыһа — бэрэдэги үөһэ эшелонтан сағалаһын кылгас кэмнээх кампания быһытынан ыттылыбакка, өрүүтүн ирдэбилгэ уонна кытаанах эпиттэһэскэ турарын ситини буолуохтаах. Ол эрэри улаханньк тыһаһаан-ууһаан баран туох да уларыйбакка, кур бэйэбит кубулуйбакка хааларына дьон-сэргэ ытытыллар реформалар тустарынан мөлхө өйдөбүллээх хааларыгар тиэрдиһэ.

В. КАСЬЯНОВ.

ТАЙНЫ «ТКЭ» ДВОРА

(Начало см. на стр.1)

Часть II. «СВОЯ РУКА — ВЛАДЫКА»

Задолженность по заработной плате составила 2582300 рублей или за 11 месяцев. В то же время при хроническом невыполнении объема реализации по договорам административно-управленческому персоналу, фактически без какого-либо контроля, ежемесячно начислялось премия в размере 75% к должностным окладам, сумма которых сначала 1998 года составила 167 тыс.руб., кроме того начислялись различные, непредусмотренные коллективным договором, надбавки и доплаты в сумме 110700 рублей, всего 277700 рублей.

В результате начисления указанных премий, доплат, надбавок среднемесячная зарплата работника административно-управленческого персонала превышает 2,3, а директора в 4,7 раза среднемесячную зарплату работника производственного персонала.

В счет погашения задолженности за отпущенную теплоэнергию согласно договору от 01.03.98г. №10. Общество охотников и рыболовов передало МУП ТКЭ здание мастерской по адресу ул. Ойунского 2/1 в сумме 127547 рублей. Фактически это здание принято по акту передачи за 119394 рубля, подписанного МУП ТКЭ в одностороннем порядке. 27.03.98 г. приказом №21 это здание продано ветеранам производства Чумак Н.Н. и Киселев Р.С. за 50000 рублей.

9 сентября 1997 года улусный комитет по земельной реформе в счет задолженности передал МУП ТКЭ здание мастерской гаража в сумме 51953 рубля. Приказом директора МУП 14.07.98 г. №46 это здание передано за половину стоимости, то есть за

25977 рублей группе работников МУП ТКЭ. Таким образом, за 5195 рублей в счет погашения задолженности по зарплате Волох Р.З., Сивцева Н.П., Зелих В.С., Попова Л.С. и Пелинкеев А.И. обзавелись гаражом. Разница в сумме 22646 рублей списано на счет 88-2(фонд потребления).

Директор Волох Р.З. со ссылкой на приказ №15 от 11.03.98г., изданный самим же и который гласит: «... сделать все возможное и невозможное по погашению заработной платы» издал приказ от 07.07.98 г. №44 о передаче самому себе в счет задолженности по заработной плате, как ветерану производства, автомобиль УАЗ-31512, приобретенный в январе 1998 года, гос.номер Т 637 АЕ с балансовой стоимостью 59830 рублей за 20000 рублей. Разница в 37691 руб. за минусом износа в 2139 руб. отнесена в фонд потребления, образуемой в счет прибыли или фактически на эту сумму предприятие понесло материальный ущерб.

По договору от 16 июня №31 у частного лица Х. приобретен персональный компьютер MSK с лазерным диском, а 1 сентября заключен договор №32 на передачу компьютера главному бухгалтеру Сивцевой Н.П. в счет погашения зарплаты.

Предприятие в текущем году датицию из местного бюджета на покрытие убытков по жилищному не получало и имеет тяжелое финансовое состояние: дебиторская задолженность составляет 12,7 млн. рублей, кредиторская — 14,7 млн. рублей, на 10.11.98г. на картотеке накопилось предъявленная кредиторам к принудительному взысканию сумма 7,8 млн. рублей.

Часть III. «ЯКУТСК СЛЕЗАМ НЕ ВЕРИТ»

В заключении по результатам ревизии финансово-хозяйственной деятельности Намского МУП «Техкоммунэнерго» от 30 ноября 1998 года за подписью начальника ГРУ при правительстве РС(Я) З.С. Федоровой сделаны выводы:

Такое тяжелое финансовое состояние отчасти сложилось по вине руководства предприятия, так: финансово-хозяйственная деятельность вовремя не анализировалась, тем самым нарушения не обнаружены в работе своевременно не устранялись;

— не проводится работа по взысканию оплаты за отпущенную населению теплоэнергию;

— плановая калькуляция себестоимости продукции необоснованно и бесконтрольно завышается, допускается обсчет потребителей, так за 9 месяцев за 1998 года излишне предъявлено к оплате за теплоэнергию только предприятиям и организациям 1038800 рублей;

— в личных интересах руководителей предприятия нарушаются нормативные документы по начислению премий, доплат и надбавок. В результате бесконтрольного начисления и оплаты сни-

жена их стимулирующая роль;

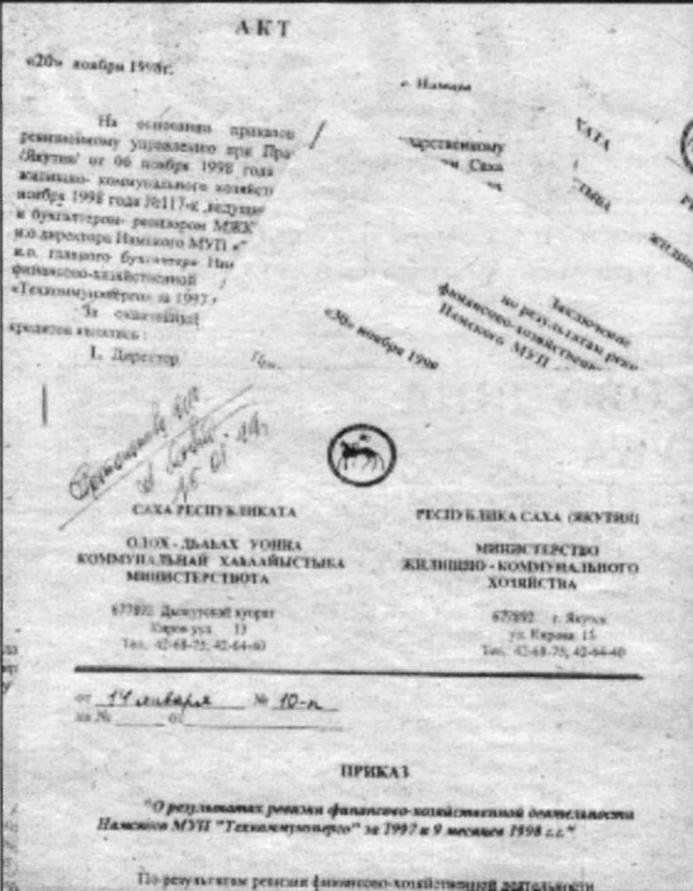
— прикрываясь сложившимися обстоятельствами по выплате заработной платы, злоупотребляя служебным положением директор Волох Р.З. приобрел личную собственность автомашину предприятия за 33,4%, часть гаража за 50% балансовой стоимости, а председатель профкома Чумак Н.Н. за 42% балансовой стоимости половину здания мастерской, тем самым причинили предприятию материальный ущерб в сумме 79700 рублей.

Предложения:
1. Принять все необходимые меры по оздоровлению финансового состояния предприятия.

2. Произвести перерасчет по излишне предъявленному в результате завышения себестоимости суммам, в том числе с организациями состоящими на бюджете в сумме 773,8 тыс.рублей.

3. Прекратить выплату премий и других надбавок и доплат начисленных с нарушением существующих положений.

4. Восстановить списанные в фонд потребления разницу от продажи основных средств в сумме 117,1 тыс. рублей.

Часть IV. «ОБРАЩАЮСЬ К ВАМ... И ДОВОЖУ...»

Из письма Полушкину Г.Н., зампреду правительства Уважаемый Григорий Николаевич! Дирекция Намского МУП «Техкоммунэнерго» обращается к вам... в результате противостояния Намского МУП ТКЭ с министерством ЖКХ, администрацией улуса, новым руководством МУ НУ ЖКХ поднятый вопрос о соблюдении прав и обязательств предприятий как перед работниками, так и перед кредиторами, обратился против его подявших — была направлена проверка финансово-хозяйственной деятельности только МУП ТКЭ из министерства ЖКХ совместно с ГРУ, хотя по требованиям прокуратуры РС(Я) проверка подлежала деятельности обоих объединяющихся предприятий.

В связи со сложившейся тяжелой ситуацией в сфере ЖКХ, усугубляемой отсутствием дотации и недоброжелательным отношением МУП ЖКХ по перечислению целевого сбора за отопление... было вручено письмо руководителю ревизионной комиссии Ракитину В.В. о проведении проверки улусного финуправления и МУП ЖКХ, однако эта просьба была проигнорирована.

Таким образом, хотим отметить, что ведется целенаправленная работа с целью дискредитации руководство МУП ТКЭ. Считаем, что заключение от 30 ноября 1998 года в связи проведенной ревизией финансово-хозяйственной деятельности МУП ТКЭ (акт от 20 ноября 1998 года) также является предвзятой и необъективной, в силу чего просим вашего содействия в рассмотрении акта ревизии и протокола разногласий...

И.о. директора МУП ТКЭ Н.П. Сивцева. 16 декабря 1998 года.

Из письма Полушкину Г.Н., зампреду правительства.

Уважаемый Григорий Николаевич! Министерство ЖКХ РС(Я) доводит до вашего сведения информацию... Во исполнение постановления правительства РС(Я) №172 от 30.04.98 г. глава администрации Намского улуса издал распоряжение №816-рк от 13.08.98г., согласно которому в составе администрации улуса создано муниципальное учреждение «Намское улусное управление ЖКХ», и руководителем МУП ЖКХ и ТКЭ указано передать на баланс вновь созданного управления ЖКХ улуса имущества предприятий, собственником которого является администрация улуса.

Директор МУП «Техкоммунэнерго» Волох Р.З. и главный бухгалтер Сивцева Н.П. отказались выполнить распоряжение главы администрации Намского улуса №816-рк от 13.08.98г., призывая работников не выполнять служебные обязанности и распоряжения главы администрации, мотивируя свои действия отсутствием правопреимства при создании нового учреждения. Руководителей предприятия умышленно ввели в заблуждение органы прокуратуры и органы республиканской власти в том, что МУП ЖКХ и МУП ТКЭ реорганизируются в муниципальное учреждение «Намское улусное управление ЖКХ». В действительности министерство и администрация улуса создавалась новое учреждение, вопросы правопреимства при этом решаются учредителем — администрацией улуса, которой является собственником муниципального имущества.

Свои самоуправные действия должностные лица МУП «Техкоммунэнерго» проводили с целью скрыть финансовые нарушения и злоупотребления служебным положением, которые были бы выявлены при переходе управления к вновь созданному органу.

Несмотря на воспрепятствование со стороны дирекции МУП ТКЭ законным действиям по исполнению постановления правительства РС(Я) №172 от 30.04.98 г. министерству ЖКХ совместно с администрацией улуса

са удалось провести реструктуризацию жилищно-коммунального хозяйства, убедить рядовых работников предприятия приступить к выполнению служебных обязанностей и не допустить срыва работ по подготовке объектов ЖКХ к отопительному сезону.
Министр ЖКХ РС(Я) В.Л. Попов. 29 декабря 1998 года.

Часть V. «ВРЕМЯ СОБИРАТЬ КАМНИ»

Приказ министра ЖКХ «О результатах ревизии финансово-хозяйственной деятельности Намского МУП «Техкоммунэнерго» за 1997 и 9 месяцев 1998 г.г.»

По результатам ревизии финансово-хозяйственной деятельности Намского МУП «Техкоммунэнерго», проведенной на основании приказа по Государственному ревизионному Управлению РС(Я) от 06.11.98 г. №15-4/2-172 по Требованию Прокуратуры РС(Я) от 21.09.98 г. №7-7/64-98 и выявленных серьезных нарушений финансовой дисциплины, ПРИКАЗЫВАЮ:

1. Считать несоответствующими занимаемой должности директора Намского МУП «Техкоммунэнерго» — Волох Р.З. и главного бухгалтера Намского МУП «Техкоммунэнерго» — Сивцеву Н.П. на основании п.2 ст.33 КЗоТ РФ.
2. Рекомендовать Администрации Намского улуса рассмотреть вопрос об увольнении директора Намского МУП «Техкоммунэнерго» — Волох Р.З. и главного бухгалтера Намского МУП «Техкоммунэнерго» — Сивцевой Н.П.
3. Передать материалы по результатам ревизии финансово-хозяйственной деятельности Намского МУП «Техкоммунэнерго» в правоохранительные органы.
4. Начальнику Намского улусного управления ЖКХ (Кобяков А.Г.):
 - 4.1. Взыскать разницу между стоимостью приобретения и стоимостью от реализации основных средств работникам Намского МУП «Техкоммунэнерго» согласно приложения №1
 - 4.2. Разработать и представить в Министерство ЖКХ РС(Я) в срок до 01.02.99г. план мероприятий по оздоровлению финансового состояния Намского МУП «Техкоммунэнерго».
 - 4.3. Контроль за исполнением настоящего приказа возложить на 1 заместителя министра Босикова Ф.И.

Министр В.Л. Попов. 14 января 1999 года №10-п.

Приложение №1 к приказу министра жилищно-коммунального хозяйства от 14 января 1999 года №10-п.

ФИО	ОС	Стоим.ОС	Удержив з/п	Взыск
Чумак Н.Н.	мастерская	127547	50000	77547
Волох Р.З.	гараж	10380	51955195	
Сивцева Н.П.	гараж	10380	51955195	
Зелих В.С.	гараж	10380	51955195	
Попова Л.С.	гараж	10380	51955195	
Пелинкеев А.	гараж	10380	51955195	
Волох Р.З.	УАЗ-31512	59830	20000	39830
Волох Р.З.	автомобил.	1255	—1255	
Сивцева Н.П.	компьютер	9282	65742708	
Сивцева Н.П.	квартира	30618	30200	418

ОС — основные средства
Начальник ФЭУ
Министерства ЖКХ В.В. Ракитин

ЭПИЛОГ Акт от 16 января 1999 года

Комиссия в составе председателя Симонова Н.А. — гл. инженера МУ НУ ЖКХ и членов Винокурова Н.П. — материального бухгалтера, Протопопова В.Л. — снабженца, Кутуковой О.В. — зав. складом в присутствии участкового инспектора Намского УОВД Ефремова Р.Д. произвела проверку по указанию директора МУ НУ ЖКХ Кобякова А.Г. по анонимному сообщению в складе по ул. Ст.Платонова, №9.

В результате проверки были обнаружены не переданные и не учтенные при передаче материалов МУП «ТКЭ» следующие оборудования:

1. Насос КМ80-65-160 — 4 шт.
2. Насос КМ65-50-16 — 1 шт.
3. Насос КМ50-32-125 — 1 шт.

Оборудования изъяты и переданы на хранение в склад МУ НУ ЖКХ в подотчет Кутуковой О.В. — зав. складом МУ НУ ЖКХ.

Председатель: п/п Н.А. САМСОНОВ.
Члены: п/п Н.П. ВИНОКУРОВА
п/п В.Л. ПРОТОПОПОВ
п/п О.В. КУТУКОВА

Участковый инспектор Намского УОВД: п/п Р.Д. ЕФРЕМОВ.

Согласно счет-фактуры №3 от 30.06.98 г. МУП «Техкоммунэнерго» приобрело у ООО «Тонв» 8 насосов, в том числе насос КМ65-50-160 — 1шт. по цене 5500 руб., насос КМ50-32-125 — 1шт. по цене 4500 руб. и насосы К80-65-160 — 6шт. по цене 7000 руб. каждый, итого на сумму 52000 руб. О судьбе двух насосов К80-65-160 на сумму 14000 руб. ничего не известно.

По материалам Государственного ревизионного управления и МУ НУ ЖКХ

Таллан Бүрэ төрөөбүтэ 90 сылыгар

Рафаэль БАҒАТААЙЫСКОЙ, поэт, П.А.Ойуунускай аатынан Государственной бириэмийэ лауреата, Мэңэ-Хангалас улуунун бочуоттаах гражданина.

«ТБКДЬРБ» ТААБЫРЫНА

(Салгыта Иннин 8 нүмүргө көр)

Ити Ялтаҕа, үһүөн бииргэ сылдыбыт кэммитигэр, Таллан Бүрэ, «Уолан Эрилин» чочуйарын таһынан, «Оҕоочоон уонна Баҕачаан» диир дьобуус поэматы суруйбута. Ити да — иһэ исгээх айымньы: аакпыт киһи ону бэйэтэ булан өйдүүр... Жанрын «фонтан-поэма» диир быһаарбыта. Ити суруйуу 1971 сыллаахха бэчээттэммит «Өлүөнэ очуостара» диир кинигэтигэр киирэн сылдьар. Онно, айымньытын аннынан ойороско, «ТБКДЬРБ» диир эмиз таабырыннаах буукубалардаах: «Ити туохтарый?» диир миингиттэн хас да киһи ыйыттан турардаах. Ону мин хайдах баарынан быһаарааччыбын: «Таллан Бүрэ, Күн Дьирбинэ, Рафаэль Баҕатаайыскай». Итини тоҕо киллэрбитин автортан ыйыппыппар: «Эһигинини, бэртээхэй дьону кытта бииргэ, сыһыанаммын, абыранным, эдэрбэр түстүм, балаача элбэри суруйдум. Ол бэлиэтигэр буоллун! Аны, бу курдук, манна кэлэн, үһүөн бииргэ хаамсарбыт биллибэт...» — диирбитэ. Салгыт: «Арапайыал, бу поэма кытыгастаах буол, түмүгүн эң суруй», — диирбитэ. Мин, өс киирбэх, «Автортан» диир түөрт күппүлүөттээх түмүгү суруйбутум, ону бэчээттэнэн сылдьар. Онтубун билигин ааҕан бараммын, кыбыһыным: үөр кубалар ортолоругар хара уранай булкусунтун курдук буолбут. Таллан Бүрэ таайтарыылаах санаатын мөлтөөтүн, олус малтачытык быһаараммын, сүүрүк ат биэтээх тахсытыгар ыран, кутуругун намыллыһытын курдук буолбут. «Убайым» бэйэтэ, ону биллэр да, тугу да көнөрбөтөҕө, биллэ-биллибэттик, ситэ уһуктубатах курдук мүчүк эрэ гыммыта.

Оттон Күн Дьирбинэ «хайдах көмөлөспүтүн» быһаарыбын. айар дьизттэн муорага киирэр суол кытыгыгар орто унуохтаах киһини быарынан үрдүктээх, фонтанынан ыһа турар пааматыннык баар: Бороонса Оҕо уонна киһи аҕарын тумсугар олорон өрө мыһаабыт Ийэ Баҕа тугу эрэ кэпсэтэллэр. Уол, баҕа, ол Баҕа өртүн илиитигэр бобо туптуп. Ону аан бастаан Күн Дьирбинэ, соһуйа көрөн, сага аллайбыта: «Бай! Мин кылым Айар дьизэр кэлбит эбит дуу?!» — диирбитэ. Киһи: «Тураах уонна Баҕа» диир аатырбыт үгэтин ааҕаччы өйдүүр буолуохтаах. Онуоха Таллан Бүрэ күлбүтэ: «Э! Тоҕо кэлэйи?! Мантан бара сылдыбытын эң онно көрөсүбүт буолуохтааххын», — диирбитэ. Ити кэтэһтээх этии буолбутун мин кэлин өйдөөбүтүм: албын быһыы цивилизацияны кытта тарҕаммытын үгэргэбит эбит таабырыннаах Таллан.

Дьэппириэн, оччоҕо эң, оригиналын көрөсүбүт киһи, аныгылыы хоһуйан көрбөккүн дуо? — дии түспүтэ Күн Дьирбинэ.

Ханныгы да иһин дьикти пааматыннык! Оҕо, Баҕа өртүн оонньуон баҕарар эбэтэр туох эрэ сыалы ситиһэр санаалаах. Оттон Ийэ Баҕа өртүн хайдах быһыырын

ныһааттаһар, таарыччы тугу эмэ барыһырыан саныыр бадахтаах. «Бээ-бээ...» — дииди тула хаампыта Таллан Бүрэ.

Ол түмүгэр ити поэмаҕа манньк строфалар айыллан таҕыстахтара (диалогунан суруллубута). Ийэ Баҕа «Өрөм хойут Баҕа-Тойон буолуоҕа, бары баҕаларга көңүлү биэрбээҕэ...» — диир.

Уол:

Оо, оннук дьонго да баар буолар: Ким Тойон буолуон баралаах Көңүлү, киллэби эрдэ биэрэр, Уонна ону мэлдьһэр идэлээх. Оттон кэмнэр аһыахтара;

Оччоҕо бары тираннар, Суол аанын аайы титирээниэр, Үлэтэ суох хаалыахтара.

Баҕа:

Кэбис, этимэ быһа бааччы; Мин уолум үлэни булуу: Мүг саатар баҕа суруйааччы, Биитэр киммит эмэ буолуо.

Оччоҕо киһи хараны манган, Мананы хара диир этибээ, Онуоха баҕа аймак соҕо, Улуу неореалист диибээ.

Таабырын тааллытын (расшифровка) ааҕаччы бэйэтэ ырытан өйдөөтүн...

Оттон Ялтаҕа бииргэ сылдыаммын, Таллан Бүрэ таабырыннаах Айар лабораториятын кистэлэнгээх аанын дэңгэ сэгэтэн, баай уонна түгэхтээх фантазиятын «Хрусталь двореһыгар» өңөс гынан ыйыттаахпын.

Биир сайын Нам «Хатын Арытыгар» биһиги дьизэ көргөн колхоз председателинэн үлэлиир арааах Уваровскайдар диир ыалга дьукаах олоһу булбут. Ол ылы Таллан Бүрэ булан биэрбитэ. Бэртээхэй табаарыстылар эбит ээ. Дьэ, элбэ-көстүһөн тураллара. Күн ахсын көрсөлөрө.

Дьизэ хаһаайына, салайааччы буолан, күнү быһа үлэтигэр сылдьара. Таллан Бүрэ, оскуола учуутала, уонна мин, издательство үлэһитэ, уопускаларга сылдьарбыт. Күн көтүппэккэ бодорууларбыт. Таллан бэйэтэ итизинэ дьонно биһизэ аймахтары курдук сыһыаннаһаллара, астарын бастыгынан мааньылыллара, истингил, сылаастык сээр-гөһөллэрэ.

Таллан Бүрэ, эргэ эрэри, олус бултулаах, сингээнээх улахан мунхаалаах этэ. Нэдиэлэ ахсын, киһи «иллэн дьонтон» биригээдэ тэрийэн, чугастааҕы өрүс кытылын ууларыгар балыктырбыт. Сааскы халаан ылбыт күөллэригэр өрүс балаҕа кытта баара. Үксүгэр, кып-кыһыл, кып-кылабачыгас хатырҕаах бөдөн соболору хоторобут. Биридэ, тыаллаах соҕус күн, улахан күлэтэн кыһытай балык баһылаан кэлбитин мунха ийэтигэр көрөн баран, киһи сага аллайда: Тугун баҕас кыһытай,

Тобуе-толору кыһытай! — диир калам-бурдаан чабылытта. Бары күлсэн ыйыргисти-бит.

Булка сылдыаммын, киһи биир уратытын бэлиэти көрбүтүн умнубаппын: дьөлөспит да, көннөрү ыалдытты кэлбит үлөңгө да, урут, хайаан да балык бөдөнүн үлэрэн биэрэр.

— Оттон, бу, бэйэҕэр?! — диир биридэ ким эрэ тыл кыбытта.

— Дьизэр итиннээҕэр бөдөҕнөр бааллар, — диир хардарда.

Хас сыры ахсын оннук. Итини ыалбар, Уваровскайдарга кэпсэтиим. Хаһаайын: — Ээ, Ефрем Степанович өрүүтүн итинник. Онно өрө соҕото хаастааҕын аргыһыгар биэрбиттээх, — диир.

Оттон сылтаан, мин ийэбинэн төрөөбүт таайбын Бүөккэ Зыковы санаатым. Киһи, эмиз, булдун үтүө ыалларыгар түгэтэрэ. Ону эһэм Баҕатай оҕуньор хайгыра: «Кэчэгэйэ суох киһи ордук бултуулар, дьонго тоҕо-хоро түгэппитин хайҕаан, Байанай уон оччоно маньылаһыр», — диирбиттээх. Саха киһитин ити үтүө үгэһэ билигин хайдах буолбутун билбэти: булка сылдыбатабым букатын ыраатта.

Ол курдук, үчүгэйдик да сайылаабыппыт. Мин уопускам бүтэн, биһиги дьизэ көргөн куораттырбыт чугаһыгар, аны нуучча суруйааччыта Юрий Шамшурин көргөһүнэн тийиэн кэлбиттэрэ. Талланнааҕы кытта олус доһурдууларын уруккуттан билэрим. Юрий Иванович юмордырын сөбүлүүрү. Биридэ, аһы олонор, прозаик аата, рифмалаах строкалары эгэргэ холоммоту: Таллан Бүрэ — Талант Бүрэ — диирбитин өйдөөн сылдьабын. Ити көрдөх этии иһигэр, Ефрем Степановичты эгэргэ, «кырдык соҕото саһан сылдьар курдук...»

Таллан Бүрэ талааныгар мин өрүү сүүгүрүэйбүн. Г.П.Башарин туһунан поэмабар, араас ыстатыйаларбар ол туһунан ахтыталаан турабын.

Киһи саха бары поэттарыттан адыас атын, ураты айар суоллаах. Омос тута өйдөмөт, ардыгар түүл-бит курдук, илэтэ-чачыта биллибэт, соробор наар муна-тэнэ, саары-мунаара сылдьардыны хоһоонорун уонна поэмаларын тоҕо эрэ тартаран ааҕабын. Хапта да төхтөрүэй эргилинэхпинэ, улам диригээн, сыһыа кэнгэн бараллар. Ыраах айаҥна иһигэр улахан өрүс тардыта биллэн, сырыһына сыры түүһү саҕаланан, сырдык килбиэн эгэлдүйөн эрэрин курдук. Ол эрэри, ити өрүү чүүлүкүйдүк көрөр сиргэ тийбэккин, аара, хас да суол арахсытыгар түбөһүгүн хайатынан барыаххын кыһан быһаарбакка, таайа сатыы турар хаалаҕын: «Хаарыаны, муммакка тийи-эп, кэрэ килбиэни көрсө охсубут киһи!» — диирбиттээх, ол сир (өрүс) хайдах буолуохтааҕын өйгөр ойуулуугун.

Киһи айымньыларыгар үрдүк сыанабылы биэрбит ученайдартан Г.П.Башарины уонна Г.М.Васильевы урут ааттатылаам этэ. Оттон поэттартан Эллэйи, прозаиктартан Николай Габышевы бастаан ааттатылаам этэ. Кэлин соҕус, киһи туһунан таба сыанабыллаах, боччумнаах дакаастабыллардаах, боһомо поэт буоларын бэлиэтээн суруйбут Семен Данилов ыстатыйата Таллан Бүрэ 1971 сыллаахха бэчээттэммит «Өлүөнэ очуостара» диир кинигэтигэр аан тыл буолан тахсыбыта. Бу сылларга бэрт мындыр «арыйыны» үрдүк үөрэхтээх туттааччы Петр Ильин оҕордо. Киһи «Уолан Эрилик» туһунан ыстатыйата «Чолбон» сурунаалга бэчээттэммитэ. Мин тус бэйэбиттэн ити өттүнэн эбэн этэрим суох, онон үөһэ эппит дьонум сыанабылларыгар саараҥа суох холбоһубун.

Манна биир эрэ санаабын кыбытыым: стиль туспатыттан сылтаан, поэттар ортолоругар хардарыта «сирси» баарын билбитим элбэх. Олортон сородун, Таллан Бүрэ эрэ сыһыаннаахтан ахтыым.

Биһиги эдэр эрдэхпитинэ киһи айымньыларын үгүстэр сирэр этилэр: үһү-таамах курдук суруйар, нуучча тылын тылбаастаа-бакка туттар, искусствундук ураты буола сатыыр, эһин диир.

Биир литературна түмсүүтэ (Суруйааччылар Союзтарын дьизитигэр) Таллан Бүрэ айар өччүтүн дүүллэспиттэрэ. Хайдыһы буолбута. Хайҕааччылар: Эллэй, Георгий Васильев, Николай Габышев о.д.а. — таайтарылаах буолан диригини, эгсизилээрин ыйыттар; сирээччилэр: Күннүк Урастырап, Амма Аччыгыйа, К.Боекоров о.д.а. — оноро сатаан уустугурдан, ааҕаччыны булкуйарын бэлиэтээбиттэрэ.

Олус ытыктыр поэтым Күннүк Урастырап эппитин тэтэрээппэр бэлиэтэнэн ылбыт эбиппин: «Таллан Бүрэ соруйан уустугурдан, түүл-бит курдук суруйарын, символизмы үтүктэрин сөбүлээбиппин. Киһи суруйуутун норуот өйдөөбөт. Поэт дьа поэтов эрэ!» — диирбитэ. Онуоха Эллэй күлэ-күлэ: «Оттон поэттар норуот ахсааныгар киирбөппит дуу?!» — диир ыйытан соһуппута. Бары күлсэн ыйыргити түспүтүп. Онно мин санаабытым: «Күннүү күлүмүрдүү Күннүк Урастырап, айар ньымата атын буолан, «ый сырдыгынан сындаһыйар» Таллан Бүрэни сыһыа сирэр», — диир.

Түмүккэ дүүллээччигэ тыл биэрбиттэрэ. Киһи: «Ис санаабытын аһаҕастык эппикитигэр махтаанын. Киһи өһүргэниэрэ туох да суох. Эһигиттэн туспатык суруйарбын биһиргэттиҥ. Онно баһыба!» — диирбитэ. Мунунах кэнниттэн «ким эрэ кими-эхэ эрэ» эппитэ: «Таллан Бүрэ стилэ итинник ураты: сирэрин эбэтэр хайгыһын, орто кээмэй суох!» Вэрт толлуу киһи этэ: баҕа, Николай Габышев буолуохтаах...

«Таллан Бүрэ» диир псевдонимы мин өрүү дьиибэргиниин. Киниттэн бэйэтигэр ыйыппыттаахпын да, күлэн эрэ кэбиспитэ. Эллэй биридэ, «Хотугу сулу» сурунаалга кылаабын редакторды олонор, күнүс, хослутугар Таллан Бүрэ киирэн кэлбитигэр, тутта сөрөөн:

Бай! Намтан талыллан, Барыс гына Бүрө Таллан Барыҥый халлаан ахлан, Быһаарсыахха, аһынан аллан! — дии оуста.

Итинтэн сылтаан, мин «Таллан» уонна «Бүрэ» диир тыллары Э.К.Пекарский тылдыгыгар көрбүтүм. «Талла» — олборный, талы, сүүмүрдөммит, чулуу» диир; «Бүрэ» — человек худой наружности (несмотря на свою известность) диир. Көрөргүт курдук, суруйар аата да таабырыннаах эбит. Дьиигинэ, киһи тас көрүңгэ да астык киһи этэ. Николай Габышев биридэ, «Күөх хонууга» олордолу-туна, Таллан Бүрэ сыһааһын мунуктарын ыйа-ыйа: «Ефрем Степанович итилеринэн киһи туттар: этэ — признан мужской силы» — диир уонна күлэн күһүгүрэллэ. Онно, ча, ити икки тыл (утарыта суолталаах эрэри) тоҕо дьүөрэлэспиттэрин ааҕаччы быһаар-дын.

Ахтыбын түмүктүүбүн. Саха дьонун үтүө үс уратыта Таллан Бүрэ чаччы бэлиэтик иҥмит киһитэ этэ: мындыр өйө-санаата, кэрэ сирэ-майгыта, баай фантазията...

Киһи ити үс туспатыытыгар сүүгүрүөй буоламмын, мэлдьи убайым курдук саныыбын. Эндирдэх да кэмнэрбэр, бэйэтигэр барыстаах өттүгэр уларыһа охсон, кээр хайыспатаҕа!

Тохсунньу 8 күнүгэр Нам 2 №-дээх орто оскуолатыгар «Инникигэ харды» диир эдэр науканы чинчийээччилэр 2-с улустааҕы научнай конференциялара буолан ааста. Конференцияны улустастааҕы үөрэх управлениетын уопсай орто үөрэхтээһин салаата (сөб. Дьяконова В.Н., методист-инспектор Никитина М.М.) тэрийэн ыытта. Манньк сыаллаах-соруктаах үлэлээтэ:

1. Үөрэнээччилэр, учууталлар научнай-чинчийэр үлэһэн дьарыктаналларын көбүлээһин, тэнитин, сайыннары.

2. Учууталлар айар үлэлэрин, маастарыстыбаларын диригэтиин сайыннары. Саҥа педагогическай ньымалары баһылааһыны көбүлээһин.

Конференция 3 секцияҕа арахсан үлэлээтэ: гуманитарнай-математическай наукалар үөрэнээччилэргэ уонна биир учууталлар секциялара үлэлээтэ. Уопсайа 42 араас хайыскалаах, таһымнаах дакылаат аарыллына. Конференцияҕа күүтүллүбүтүн да курдук, ордук хото улустастааҕы гимназия, Хамаҕатта саха-французскай оскуола

үөрэнээччилэрэ кытыннылар. Сорох улахан оскуола-лар биир да дакылаатынан кытыбатылар. Ол онугар кытыы, ыраах сытар оскуола-лартан Көбөкөн орто оскуола 5 үөрэнээччин, 1 учууталы, Түбэ орто оскуола 3 учууталы кытыннарбыта бүтүн улус оскуоаларыгар үтүө холобурунан буолар.

Синилии сырдаттахха, манна 70-ча киһи кыттан күнү быһа таһаарылаахтык үлэлээтилэр. Секцияларынан жюрилар үлэлээтилэр. Дакылааттары Кириллина С.В., Олесов Н.Т., Дьяконова В.Н. председателдэрдээх жюрилар сыаналаатылар.

Гуманитарнай секцияҕа (предс. Кириллина С.В.) уопсайа 21 дакылаат аарыллына. Быйылгы ааҕылыбыт дакылааттар научнай, чинчийэр таһымнара үрдээбитэ бэлиэтэннэ. Бары кытыбыт үөрэнээччилэр бэйэлэрин чинчийэр темаларын баһылы туган, дакылааттарын ис хоһоонун кизгик арийан көңүл тылларынан кэспиллэрэ бэлиэтэннэ. Маны таһынан дакылаат ис-тас оҕоһунута, толоруллуута научнай ирдэбиллэргэ эппиэттиир буолбута үөрдөр. Бу ордук улустастааҕы гимназия үөрэнээччилэрин дакылааттарыгар көрөр.

Жюри дакылааттары истэн, дүүллэһэн баран бастакы миэстэни «Этюд о поэте

Чугаарар чуорааннар

А

Айсен Дойду» диир дакылааттаах гимназия 11 кылааһын үөрэнээччигэр Татьяна Потапова биридэ. Иккис миэстэни эмиз гимназия 10 кылааһын үөрэнээччигэ Туйаара Феоктистова «Николай Лугинов» «Чыгыс Хаан ыйааһына» романыгар сирэ-майгы үгэстэрин уонна би-лингви кэми тэҥнээн көрүү» диир сонун, өссө диригиир чопчулаах үлэтэ ылла. Үһс миэстэҕэ гимназия 8 кылааһын үөрэнээччигэ Катя Степанова «Переводы на русский язык произведений якутских поэтов для детей» диир дакылаатынан тигистэ. Манна даҕатан эттэххэ, улустастааҕы гимназия 8 кыла-

аһын үөрэнээччилэрэ бу кон-ференцияҕа 4 дакылаатынан кытытыгытара бу оскуолага чинчийэр үлэҕэ үөрэнээччи-лэри кытта утумнаах үлэ ба-

ные термины» диир үлэтэ. Хамаҕатта саха-французскай оскуолатын 11 кылааһын үөрэнээччигэ Петрова Наташа «Особенности французского характера» диир үлэтэ, эмиз гимназия 11 кылааһын үөрэнээччигэ Гаврильева Лиза «Анимизм в поэзии Николая Гумилева» диир сүрдээх интэриһинэй дакылаата, 11 кылаас үөрэнээччигэ Кириллина Лариса «Использование исторических материалов в «Капитанской дочке» Пушкина» диир историка соҕотох үлэ биһирэннэ.

Естественнай-математическай секция (жюри предс. Олесов Н.Т.) 15 өр дакылаатын иһиттэ. Бастакы миэстэни гимназия 11 кылааһын үөрэнээччигэ Сивцев Степан «Выявление радионуклидов древесных пород» диир дакылаата, 2-3 миэстэлэри Хамаҕатта орто оскуолатын 10 кылааһын үөрэнээччигэ Протопопов Дмитрий «Живая вода», гимназия 10 кылааһын үөрэнээччигэ Дьяконова Варя «Образ городов в произведениях А.С.Пушкина» диир дакылааттарынан ылылар. Маны таһынан Нам 1 №-дээх орто оскуолатын 10 кылааһын үөрэнээччигэ Кудрина Люба «Ритмика се-

зонного развития лекарственных растений заливно-го луга в окрестностях села Намцы», Хамаҕатта саха-французскай оскуолатын 10 кылааһын үөрэнээччигэ Жирков Вая «Влияние автотомоильного транспорта в загрязнении атмосферы», Нам улунун гимназиятын 9 кылааһын үөрэнээччилэрэ «Нам бөһүөлэҕин уулуссаларын ааттарын историята» диир холбоһук үлэлэрэ биһирэнэн грамоталарынан бэлиэтэннилэр. Ол түмүгэр бу секцияҕа истилибэт үлэлэртэн 6 дакылаат республиканскай конференцияҕа талыллар буолла. Манна химия, техникескэй айымньы куруһуоктарыттан биир да дакылаат киирбэтэҕэ, математика, физика курдук предметтэргэ дакылаат арыаҕа жюри чилиэннэринэн үлэ ситэ барбатын курдук сыаналаанналар.

Учууталлар секцияларыгар (жюри предс. Дьяконова В.Н.) 7 учуутал араас хайыскалаах, дириг ис хоһоонноох дакылааттарынан кытыннылар. Манна бастакы миэстэни Хамаҕатта саха-французскай оскуолатын завуһа Сив-

(Бүтүүтүн 4 стр. көр)

ИИРЭХ ТЫЛЛАР

Убаастабылаах учууталбытын, ыткытыр ара табаарыстытын педагогической үлэ ветеранын, норуот чоразиритин туйгунун, улус бочуоттаах гражданинын ИВАН СЕМЕНОВИЧ ГАВРИЛЬЕВЫ 70 сааксын туолбут чорүчүлээх күнүсүн иттистик-истинник эбэрдалиибит!

Багарыбыт, Эйиэхэ, Эн дьиз кэргэттэргэр чэигин-чэбдик доруубуйаны, ыраас талааны, өссө да дьонун-сэргэн туһулар үлээни, эбэрдэргэ сүбэ-ама бизэр сымдыаргар.

НПУ-га 1974 с. чорэлпит ытыксыктарык: Ботүртүн — Ф.С. Стручков, Аппаньттан — И.И. Слепцов, Затонтан — Т.П., П.П. Николаевтар, Үөдөйтэн — Т.К. Местникова.

Педагогической үлэ ветеранын, убаастабылаах ИВАН СЕМЕНОВИЧ ГАВРИЛЬЕВЫ, 70 сааксын туолбут чорүчүлээх күнүсүн уонна «Саха Республикатын чоразиритин үтүөлээх үлэһитэ» чорүк ааты ылыксыккан ис сүрэттэн иттистик-истинник эбэрдалиибит-уруйдуубут!

Аксаабат күүчү-уоһу, кытаанах доруубуйаны, саппабырбат санааны багарыбыт!
М.К. Аммосов аатынан Хатырык оскуолата

Биир дойдулаахтытын ОКОНЕШНИКОВА МАТРЕНА ПЕТРОВНАНЫ үлэ акардаах юбилейинан, 50 сааксын туолар чорүчүлээх күнүсүн иттистик-истинник эбэрдалиибит. Багарыбыт бары үчүгэйи. Дьол-соргу тохсойдуң!
Ботүрүс нэһилиэгин дьаһалтата, нэһилиэк олохтоохторо.

Биир дойдулаахтытын ПАВЛОВ МИХАИЛ СТЕПАНОВИЧЫ Саха Республикатын культуратын туйгунун үлэ акардаах юбилейинан, 50 сааксын туолар чорүчүлээх күнүсүн иттистик-истинник эбэрдалиибит!
Ботүрүс нэһилиэгин дьаһалтата. Нэһилиэк олохтоохторо.

Күрдүктүк саныыр коллегаларытын ЕВДОКИЯ ИВАНОВНА РЫКУНОВАНЫ, МАРИНА ПРОКОПЬЕВНА РОМАНОВАНЫ 60 сааксытын туолар орогойдоох күнүсүн иттистик-истинник эбэрдалиибит!

Багарыбыт кырдырга кыайтарбат кытаанах, ыарыкка ылларбат ыстаал курдук доруубуйаны, үһүн дьоллоох олоһу!
Нам орто оскуолатын коллектива.

Күндү кэргэним, ийэбит, эбэбит ЭВЕРСТОВА Александра Гаврильевна уһун ыарахан ыарыттан өлбүтүн бары аймактарытыгар, билэр дьоммутугар диригини курутууһун иһинэн эбэбит. Кэргэнэ, оҕолоро, күтүөттэрэ, кийиитэ, сиэннэрэ.	II Хомуस्ताах нэһилиэгин олохтоох дьаһалтата, тыыл ветерана ЭВЕРСТОВА Александра Гаврильевна өлбүтүнэн кэргэнигар, оҕолоругар, сиэннэригар дириг кутурбанын тиэрээр.
---	--

Сангаспытыгар Пестрякова Ульяна Егоровнаҕа, убайдарытыгар, эдьийибитигэр тапталлаах уола, бырааттара
ПЕСТРЯКОВ
Егор Гаврильевич
ыараханнык ылдьан өлбүтүнэн дириг кутурбаммытын биллэрэбит.
Аймахтара Пестряковтар.

Выражаем глубокое соболезнование нашему работнику Сивцевой Галине Николаевне и ее родным по поводу кончины дяди
АВЕРЬЯНОВА
Юрия Григорьевича.
Коллектив Затонской неполной средней школы.

Балтыбытыгар Луиза Николаевна, күтүөпүтүгэр Владимир Владимирович Ядревтарга уонна кинилэр бырааттарыгар Коляба таптыыр абалара МАКАРОВ Николай Николаевич өлбүтүнэн дириг кутурбаммытын тиэрээрбит. Казановтар, Винокуровтар, Никоновтар, Николаевтар, Шарановтар.	Социальной харалта киин олохтоохторо, үлэһиттэрэ тыыл ветерана, II гр. инбалиит СХК олохтооҕо МАКАРОВ Николай Николаевич бу дьыл 20 күнүгэр эмискэ ылдьан өлбүтүнэн уолугар Коляба, аймактарыгар дириг кутурбаммытын тиэрээрбит.
--	--

Күндү ийэбит, эбэбит үлэ, тыыл ветерана. Бөтүг олохтооҕо СИВЦЕВА Софья Николаевна 85 сааһыгар ыарахан ыарыттан өлбүтүнэн дириг кутурбаммытын оҕолоругар, сиэннэригар, билэр дьонугар иһинэн эбэбит. Оҕолоро, сиэннэрэ	Күндүтүк саныыр чүгас ыалбыт, ийэлээх абабыт истин дьүөгэлэрэ СИВЦЕВА Софья Николаевна ыарахан ыарыттан өлбүтүгэр дириг кутурбаммытын оҕолоругар, сиэннэригар тиэрээрбит. Талланнар.
--	---

Бөтүг нэһилиэгин дьаһалтата үлэ, тыыл ветерана СИВЦЕВА Софья Николаевна өлбүтүнэн оҕолоругар, сиэннэригар дириг кутурбанын биллэрэр.	Таллан Бүрэ аатынан Бөтүг орто оскуолатын коллектива оскуола учуутала Дьяконова П.П. таптыыр ийэ СИВЦЕВА Софья Николаевна ыарахан ыарыттан өлбүтүгэр дириг кутурбанын тиэрээр.
--	--

Колхознай-совхознай тугуу, тыыл, үлэ ветерана Бөтүг нэһилиэгин олохтооҕо
СИВЦЕВА
Софья Николаевна
ылдьан өлөн туораабытыгар оҕолоругар, сиэннэригар, аймактарыгар дириг кутурбаммытын тиэрээрбит.
Бөтүг нэһилиэгин дьаһалтата. Оскуола, детсад коллективтара. Кырдыбаастар сэбиэттэрэ.

А аттарынан ыллылар. Жюри Түбэ орто оскуолатын учууталлара актыыбынайдык кыттыбыттарын бэлиэтээтэ, бу оскуолаттан 3 учуутал дакылаатынан кыттыбыта киин, улахан оскуолалар учууталларыгар холбур буолар.

Улууастаағы научнай конференция бэйэтин үлэтин түмүктүүрүгэр инникитин кээкэ ирдэбиллэри туруорда уонна өссө үрдүк кэрдиискэ тааһыгар туһаайыны чопчулаата. Ол курдук, научнай конференция хабар эйгэтэ киэн, мань оскуолалар

ангардас оҕолор эрэ наукаан дьарыктаналларыгар үктэл курдук көрбөттөрө наада. Бастакы учарат конференцияга чинчийэр үлэни учуутал улахан арагата кытта эрэйиллэр. Учуутал манна кыттан педагогической маастарыстыбатын үрдэтэр, саныннарар биер көрүгэ буолар. Аны научнай конференция тематиката киэн, онон инники өттүгэр учууталтан педагогикаҕа, психологияга, математикаҕа, физикаҕа, химияҕа, гуманитарнай предметтэргэ дьин научнай, чинчийэр хайысхалаах үлэлэр киэрэллэрэ ирдэниллэр. Ону таһынан учуутал бэйэтин дакылаатыгар үөрэтии ньыма-

тын арыыра булгуччу ирдэниллэр. Уонна бу конференция көрдөрбүтүнэн, аабыллар дакылааттар олус хойуу-таан, оннооҕор конференция аһылларыгар тийиэ тардыллан киэрэллэрэ бэлиэтэнэ. Инники өттүгэр дакылааттар эрдэ киэрэн экспертиэй комиссиянан дьүүлээһиллэн конференцияга киллэрриллэлэрин кэм ирдиер.

Нам 2 N-дээх орто оскуолатын администрациятыгар (дир. Москвитин Н.Н.) конференция ситиһилээхтик барытын тэрийбиттэригар, күүс-көмө буолбуттарыгар махтал буоллун.

Р. РУМЯНЦЕВ,
методист-инспектор.

тиигэ, бронхитка о.д.а. оҕустарар туруктаһа. Грипп чэпчэки кирибит буоллаҕына, ыарыһахтар дьизлэрингэр эмтэниэхтэрин наада, ыарыһах туруга мөлтүүр буоллаҕына балыһаҕа киллэриэххэ сөп.

Ыалдьыты бастакы күнүгэр медицинскэй көмө көрдөһөр хайаан да наада уонна врач тугу анаабытын барытын толорон эмтэни ирдэнэр. Кыраадыһы түһэрэр уонна ыарыһах туругун чэпчэтэр инниттэн аспириин, анальгин, парацетамол иһэр-

Дьиз кэргэнгэ грибинэн ылдыааччы баар буоллаҕына, тугу гыныахха сөбүй?

Бастакытын, төһө кыалларынан ыарыһаҕы туспа хоско олохтоохха наада, ити кыаллыбат буоллаҕына киини оронун быһыстаахха наада.

Иккиннин, кэмтитэн кэмтигэр ыарыһах сытар хоһун салгылаты уонна сииктээх таһаһынан хоһун сууйуу ирдэнэр.

Үсүһүнэн, атын дьиз кэргэттэрэ ыарыһаҕы кытта аһыахтык көрсүөхтээхтэр,

тын күн аайы сууйан иһилиэхтээх.

Гриппк ылларбат инниттэн интерферону 5-тин хааптыланан үс күн устата таныыгар куттуохтааххын. Ремантадин таблеткатын 5 күн иһилиэхтээх. Итини тэнэ 10 хонук устатыгар оксолиновай мааһы, сунорэбы, аскорбиновой кислотаны, ревитин, гексавиты, элеутерококк экстрактын, аралым настойкатын, калий оротатын, дибазолу иһилиэхтээх.

Мань таһынан чесногулуугу сири эмиэ туһалаах, итилер грипп вируһун утары дьайаллар. Чесногу сыттыгыг анныгар уктуоххун эбэтэр медальон курдук тускар иһилиэххин наада. Чесногунан соттуоххун, ону тэнэ 1:1 састаабынан мөтүк кытта булкуйан утууаргар I ост. ньосканы иһиэхтээххин, ити ордук сөтөлүгү кэмтигэр туһалаах буолар.

Күн аһыны фурацилиновай суурадаһынынан күөмэйгин сайдыахтааххын. Ити суурадаһыны ромашканы, шалфейы уонна туустаах ууну эбии туттуоххун сөп. Сирэйгин массажа-нар наада. Эмп үлэһиттэрин сүбэлэрин туттар булгуччулаах.

Грипп тарыммыт кэмтигэр дьон-сэргэ үгүстүк мустар сирдэрин төһө кыалларынан тумна хаамарга дьулус.

Дорцобуца — күндү бааһ

ГРИПП — КУТТАЛААХ ЫАРЫЫ

диллэхтээх. Мань тэнэ араас утахтары, ууну, морсу элбэхтик иһиэхтээх. Ити ыарыһах организмгэ гриппи вируһун үтэйэн таһаарарга уонна температураны түһэрэргэ улаханньк көмөлөһөр. Эскөтүн ыарыһах улаханньк сөтөллөр буоллаҕына, киинэхэ анаан микстураны суруйаллар. Грипп кэнниттэн ыарыһах доруубуйатыгар араас содул олохсуйбатын инниттэн киинэхэ антибиотиктары биэрэллэр.

чуолаан кыра оҕолору киинэхэ киллэриэ суохтаахтар.

Төрдүһүнэн, ыарыһах көрөр-харайар кэмгэ маарылла мааскалаах сылдыахха наада. Ити мааска күнгэ үстэ-түөртэ уларыыахтаах, сууйулуохтаах, итини өтүүгүнэн сиэттиллэхтээх.

Бэсиһинэн, ыарыһах аһыар иһитэ уопсай иһиттэртэн туспа тутулуохтаах уонна туспа сууйулуохтаах. ыарыһах сымтыгыр быллаа-

С. И. НИКОНОВА,
улууастаағы киин балыһа оро отделеһиетин сэбиэдиссэйэ.

БИЛЛЭРИИЛЭР РЕКЛАМА

«Үлэ ветерана» дастабырыанна бэриллэринэн сибээстэн ССРС, РСФСР, Российскэй Федерация уонна Саха Республикатын орденнарынан, медалларынан, анал знактарынан, грамоталарынан наараадаламмыт уонна үлэ ситиһилэрин иһин үтүөлээх ааттары ылбыт дьон, Герой ийэлэр, I, II, III степинээх «Материнская Слава» орденнаахтар уола, туоһулуур докумуоннарыгын илдьэ Нам селотун олохтоохторо улус дьаһалтатын 103 №-дээх кабинетигар, нэһилиэккэ олоһоччулар олохтоох дьаһалтаҕа регистрацияланаргытыгар ынырабыт.

Үлэ уонна социальнай харалта управлениета.

ВНИМАНИЕ: КОНКУРС «ЛУЧШИЙ ПО ПРОФЕССИИ»

В целях повышения культуры обслуживания населения, соблюдения дисциплины, а также содержания техники в исправном техническом состоянии, чистоты, оперативного вида для удобства пассажиров, дорожения своим рабочим местом, честию коллектива среди водителей «Энсиэли Айан-сервис» проводится декада под названием «Лучший по профессии».

Просим население улуса принять активное участие в конкурсах. В подведении итогов на лучшего водителя будет учитываться оценка населения.

Вам нужно запомнить номер машины, фамилию, имя, отчество водителя по его визитной карточке, оценить общую культуру обслуживания и позвонить по тел. 22-8-00.

Если же Вам не понравилась культура обслуживания или грубое отношение к клиенту, об этом Вам тоже нужно сообщить. Имя водителя тоже будет объявлено по местному телевидению и местной печати. К такому водителю будут применены коллективные меры воздействия, а в случае явного хулиганства вплоть до лишения прав занятия этим видом деятельности.

Совет «Энсиэли Айан-сервис»

Нам улууһунаағы культура управлениета, ыччат отдела, Намкиновидеотехцентр, «Хатын чаан» студия Нам улууһа тариллибитэ 200 сылыгар, 1999 сыл — оро сыһынан биллэриллибитигэр анаар **«ЫЛЫЫР ОҔО СААС»** эстраднай ырыа конкурсу биллэрэллэр

Сыала, соруга:

- сана талааннары арыһыы, кинилэр сайдыларыгар болгомтону ууруу;
- ырыаһыттар толорор маастарыстыбаларын үрдэтии;
- кэлэр көлүөнэни төрөбүт төрүт түөлбөни сыаналыыр, харыстыыр буоларга иити;
- оро эстетическэй культуратын сайыннарыы.

Балаһыаньытата:

- буолар сирэ: Нам селота, «Сарданга» кинотеатр;
- буолар күнэ: олунньу 12, 19 кү;
- кыттыны ылаллар: 7-14-гэр дьылы саастаах биердүүлээн ырыаһыттар уонна дуэттар, ансамбллар.

1-кы болох: 7-10 дьылы саастаахтар.
2-с болох: 11-14 дьылы саастаахтар.

Конкурс икки туртан турар:

- 1-кы тур** — олунньу 12 күнүгэр, күнүс 14 чаастан.
- 2-с тур** — олунньу 19 күнүгэр, күнүс 14 чаастан.

Гала-концерт олунньу 12 күнүгэр, күнэ 19 чаастан.

Сыаналанар:

- толорооччу ыллыыр таһыма, маастарыстыбата, ылланар тематыгар сөп түбөһиниэри сценическэй обраһа;
- улуус тематыгар, авторскэй айымньыга эбии сыаналыыл.

Ирдэбил:

- сайаапка (толорооччу хантан сылдыра, аата, сааһа, ырыа аата, автора), сайаапканы манньк телефоннарынан ылабыт: 23-3-95, 21-5-01, 21-7-00;
- сценическэй көстүүм;
- хас биердиди толорооччу 50 солк усунуос төлүүр (усунуос призовой фондаҕа киэрэр).

Фонотграммы «Хатын чаан» студия хааччылар.

РЕДАКТОР — В.Г. КАСЬЯНОВ
тел. 21-3-32

ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура — 21496; иллюстрация уонна реклама (секретариат) — 21640; бухгалтерия — 21332; факс — 21332; «НАМ» ТРК — 21632; редакционной издательской система — 21141

Сурукка ааккытын-суолугун, үлэһитин, дьизүйт аадырыһын чопчу ыйын.
Автор этэрэ мэлдьи ханыат санаатынын биер буолбат.

Учредителлэр: Нам улуһун дьаһалтата, «Сахаполиграфиздат» национальная компания. СР бэчээт уонна маасабай информация көнүлүн көмүскүүр региональная инспекциятыгар регистрацияламмыт нүөмэрэ — Я 0085.

Талыһына уонна таһылына «Энсиэли» хаһыат редакционной-издательской систематыгар.
Хаһыат Дьокуускайга «Сахаполиграфиздат» НИПК бэчээттэнэ, Орджоникидзе уул. 38. Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэчээт. лие.
Индексэ — 54889. Тираһа — 2473
Бэчээкэ илии баттанна -12:00 ч., 25.01.99с.
Сахаһын №-рэ — 9

“ЭНСИЭЛИ” - Нам улуһун хаһыата.
678040, Саха Республиката, Нам с., Октябрьскэй уул. 1.